SVENSK MUSIKTIDNING

N:r 16. | Redaktör och utgifvare: FRANS J. HUSS. Telefon: Brunkeberg 14 97. | NORDISKT MUSIKBLAD. Stockholm den 3 November 1908. | Expedition: Kammakaregatan 6. Pris: Helår 5 kr. Lösnummer 25 öre. Annonspris 20 öre pr petitrad. | 28 Årg.

Modest Menzinsky.

Efter fyra års engagement vid kgl. teatern upphörde den tyske tenorsångaren Menzinsky att tillhöra densamma, och dermed förlorade vår opera en af sina bästa krafter under senare år särskildt såsom hjältetenor i de stora Wagnerska musikdramerna, för hvilken hans anställning hufvudsakligen var afsedd och i hvilka partier han ej så lätt kan bli ersatt. Orsaken till att hans kontrakt med operan ej under den nya regimen förnyades känna vi för närvarande icke. Då herr Menzinsky i flera roller visat sig beherska vårt språk synes hans främlingskap ej böra ha varit till hinders, och genom gifte med en svenska kan han på sätt och vis anses tillhöra vårt land. Fråga om engagement kan ju ofta vara beroende af ekonomisk hänsyn, hvarpå en teaterstyrelse måste fästa afseende. Om sådan i detta fall egt rum är, som sagdt, oss ej bekant. Icke kan herr Menzinskys egenskap som främling ha varit bestämmande för den nuvarande teaterstyrelsen, alldenstund densamma engagerat en annan främmande tenor för längre tid och hvars förmåga att ersätta herr Menzinsky ännu är oprröfvad. Att i främsta rummet använda svenska konstnärer för svensk scen är ju i sin ordning och berömvärdt af vår teaterstyrelse, derest deras förmågor äro tillräckliga för fyllande af vår lyriska scens behof. För stora hjeltepartier sådana som »Nibelungenringens» ha vi, som det visat sig, hittills varit i behof af främmande krafter. Lyckligt likväl om vi kan reda oss dem förutan.

Herr Menzinsky har nu med en konsert tagit afsked af vår musikaliska publik, och dervid fick man bevittna hvilka stora sympatier man här hyser för den tyske sångaren, hvilka för öfrigt under hans verksamhet på vår operascen från hans första uppträdande mångfaldiga gånger gifvit sig tillkänna.

Och detta hans första uppträdande hos oss har man i godt minne. Det var vid denna tiden för fem år sedan. Aino Ackté gästade vår operascen för första gången och skulle uppträda i tredje rollen å densamma som Elsa i »Lohengrin», då vår ende representant för Gralriddaren, Arvid Ödmann, blef sjukanmäld. Teaterstyrelsen stod rådvill. Hr Herold, som man hoppades på, var ej disponibel och så fick man vända sig till en tysk agentur . . . I sista stunden fick man från Elberfeld en för oss alldeles okänd sångare att rädda oss ur nöden. Det var hr Menzinsky. Publiken blef betagen både i hans röst och framställning. Endast två gånger hade han dock tillfälle att då gästa här. För det tillämnade uppförandet af Wagners »Sigfrid» fordrades emellertid en sådan kapacitet, och så lyckades man genom engagement fästa hr Menzinsky vid vår operascen från början af speláret 1904—1905. Man visste att han hade utom Wagner-hjältarne en mängd andra stora tenorpartier på sin repertoar. Efter sin hitkomst råkade han ut för en förkylning som hindrade honom att genast uppträda, men vid slutet af september var han återställd och gjorde stor lycka som *Lyonel* i »Martha» och *Canio* i »Pajazzo». Samma år sjöng han vidare *Faust*, *Radames* i »Aida», *Tannhäuser*, och *Sigmund* i »Valkyrian». I början af 1905 engagerades han för ytterligare två år. »Sigfrid», som kräfde ansenlig tid för inöfning, var ännu ej på långt när färdig att gifvas. I januari sistnämnda år framträdde han som *Walther Stoltzing* i »Mästersångarne», sjöng sedan *Manrico* i »Trubaduren» och *Florestan* i »Fidelio», den första rollen han återgaf på svenska; detta med nästan fullkomligt uttal, hvarjemte rollens stora vokala svårigheter löstes af honom på ett utmärkt sätt. Ändtligen blef »Sigfrid» färdig, och vid dess premiär d. 11 dec. 1905

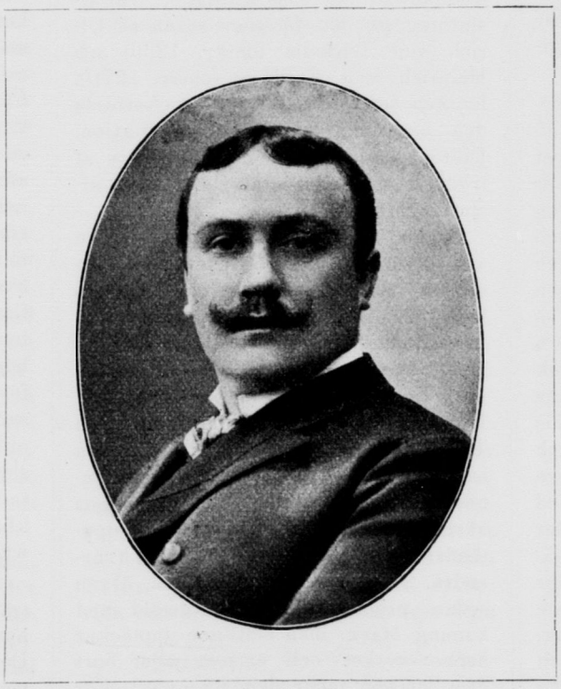

Modest Menzinsky.

firade han en stor triumf i dess titelroll. Att han sjöng den på tyska kan ej räknas honom till last. Många anse ju ock att de stora Wagner-partierna ej kunna komma till sin fulla rätt annat än på originalspråket. Visst är att detta tager sig bättre ut än t. ex. danskan för våra öron. Utom dessa har hr Menzinsky på utmärkt svenska sjungit öfriga roller här. Dessa ha 1906 utgjorts af *Eleazar* i »Judinnan» och *Araquil* i »Navarres'skan», 1907 *Erik* i »Den flygande Holländaren» och *Simson* i »Simson och Delila», samt 1908 i början af mars titelrollen i Verdis *Otello*, en utmärkt prestation. Den sista i samma månad tog han som Erik i »Holländaren» afsked af vår operas scen och publik under rik och hjärtlig hyllning.

Äfven som konsertsångare har hr Menzinsky här gjort sig fördelaktigt känd, och såsom solist medverkade han i april 1907 vid Filharmoniska sällskapets konsert på kgl. teatern vid utförandet af Edgar Tinels oratorium »Franciscus». Jemte sin vackra röst är hr Menzinsky i besittning af en sångkonst, som väl beherskar densamma och ej urartar till oskön röstforcering, hvarjemte hans klara diktion och betydande dramatiska förmåga göra honom till en lyrisk artist af rang.

År 1906 blef hr Menzinsky tilldelad medaljen Litteris et artibus, Efter att ha lemnat vårt land lär sångaren komma att tillträda engagement vid operan i Lemberg.

Till det ofvanstående vilja vi jemte meddelande af konstnärens porträtt bifoga några biografiska erinringar.

Modest Menzinsky är född d. 28 april 1876 i Ost-Galizien, son af en grekisk-katolsk präst. Efter studier vid gymnasiet i Sambor blef han 1896 som student inskrifven i teologiska fakulteten i Lemberg, under hela tre år der arbetande med studium af teologien.

Redan nu sysselsatte han sig mycket med musik, dirigerade till och med en kyrkokör och studerande på eget bevåg sångkonst för en sångprofessor i Lemberg. Kärleken till konsten drog honom emellertid från teologien och han beslöt att bli sångare. Modern var mycket emot detta men fadern gillade hans beslut. Han begaf sig så ut i världen och tänkte först studera sångkonsten i Wien, men då han fick höra att det i Frankfurt a. M. fanns en utmärkt lärare, nämligen Julius Stockhausen, begaf han sig dit och uppsökte honom. Men hela hans kassa belöpte sig till blott 100 gulden. Med dessa medel uppehöll han sig dock der under största sparsamhet i två månader. Först fick han taga lektioner för Stockhausens underlärare men kom sedan under professorns egen ledning. Ekonomiskt understöd fick han af en välgörarinna, hvars namn han aldrig fick veta, och som hos Stockhausen deponerat en summa för hans räkning. Efter tre års sångstudier erhöll han engagement vid Frankfurts stadsteater, der han först försökte sig som *Lyonel* i »Martha». Sångstudierna fortsattes emellertid till dess han ett år senare blef engagerad vid stadsteatern i Elberfeld. Här sjöng han sedan under ett par år med mycken framgång, gynnad af både publiken och pressen. Jemte här i Stockholm utförda roller, såsom Lohengrin, Radames, Stoltzing, Eleazar, Faust, Canio, Manrico, Sigmund etc., utförde han der *Hoffmann, Johan af Leyden, Werther, Fenton* m. fl. och kreerade nya roller i t. ex. Massenets »Gaukler unser lieben Frau» och Raucheneckers »Zlatorog». Från Elberfeld kom hr Menzinsky, som vi veta, till Stockholms operascen.

Om textinnehållet i Rich. Wagners musikdrama »Tristan och Isolde.»

Då kanske redan i denna månad Wagners »Tristan och Isolde» kan komma att för första gången gå öfver vår operascen — den enda af hans stora musikdramer, som ännu ej här uppförts — vilja vi här göra en resumé af handlingens innehåll och äfven nämna något om dess förhistoria.

Tristan och Isolde (Isolt, Yseult) äro hufvudpersonerna i en omtyckt medeltidssaga af bretoniskt (Bretagne'iskt eller keltiskt) ursprung. Denna fick litterär form på 1100-talet i Frankrike på både vers och prosa samt blef på yppersta sätt behandland af tysken Gottfrid von Strassburg, (död mellan 210—220). Hans dikt lämnades dock ofullbordad vid hans frånfälle. En afslutning af den företogs sedan af Ulrich von Türheim (omkr. 1236) och Heinrich von Freiberg (omkr. 1270), hvilken senare bäst lyckades efterbilda den ursprungliga författarens diktion. Dikten har flere gånger utgifvits af trycket, med eller utan de nämnda afslutningarna.

Sagan är ett rörande epos om den allt öfvervinnande kärleken, om slitningen mellan pliktens och hjärtats bud. Tristan, en konungason och tapper riddare, utses af sin morbror konung Mark i Cornwall att hämta dennes trolofvade, irländska prinsessan Isolt. På återfärden kommer hon och Tristan att dricka en dryck, som dem ovetande är en kärleksdryck, af hennes mor bestämd att väcka konungens kärlek till dottern. De unga tu upptändas nu af en häftig kärlek till hvarandra. De hålla hemliga möten, äfven sedan prinsessan blivit förmäld med konung Mark, men slutligen upptäcker denne sveket och ömsom jagar bort dem, ömsom tager dem till nåder. För att glömma sin passion äktar Tristan en annan prinsessa med namnet Isolt, men utan framgång. Då han under ett krigståg fått ett dödligt sår, sänder han bud efter sin älskade. Hon anländer också och sjunker med brustet hjärta ned öfver hans lik.

Wagner har självständigt omdiktat denna saga, såsom handlingen i hans musikdrama visar. Hufvudpersonerna i densamma äro följande: konung Marke (bariton), Tristan (tenor), Isolde (sopran), Brangäne, hennes tjänarinna (mezzosopran), Melot (tenor) och Kurwenal, Tristans tjänare (bariton). Handlingen tilldrager sig i 1:sta akten å däcket på Tristans skepp under öfverfarten från Irland till Cornwall; i 2dra akten på kung Markes borg; i tredje akten på Tristans borg Kareol i Bretagne.

Förhistorien till dramat är denna: För att befria sin farbroder konung Marke från skattskyldighet till konungen af Irland, har Tristan den berömde hjälten, dragit i härnad mot detta land. Dess försvarare, Morold, förlofvad med konungens dotter Isolde, dödas af Tristan, hvilken emellertid svårt sårad mottages af Isolde, som ej känner hvem han är och medlidsamt helar hans sår. Då hon sedan upptäcker att det är han som dödat Morolt, höjer hon svärdet mot Tristan, men fäller det, fängslad af den sjukes blick. Hon låter sedan Tristan efter tillfrisknandet draga hem. En tid därefter återkommer Tristan för att hämta Isolde såsom kung Markes brud. Här börjar musikdramats handling, för hvilken i största korthet må redogöras.

Första akten. Då förhänget går upp visar scenen ett tält på däcket af det skepp, som skall föra Isolde från Irland till Cornwall. Tristan åtföljes af sin tappre tjänare Kurwenal och Melot, Isolde af Brangäne. En ung sjöman uppe i masten sjunger vid dramats början om sin längtan hem till sin irländska mö. Tristan och Isolde framställas från början såsom älskande hvarandra. För att bringa försoningsoffer för Morolts död och undgå att blifva kung Markes brud bjuder hon Tristan en dödsdryck, hvilken han hellre än att vara förrädare mot sin farbror, är benägen att tömma. Brangäne har emellertid, genom en förväxling kommit att gifva dem en kärleksdryck, hvarigenom hos dem båda kärleken flammar upp i full låga och de falla i hvarandras armar. Skeppsfolkets rop höres utifrån och Kurwenal framträder, förkunnande att man snart är framme samt uppmanar Isolde att göra sig i ordning till landstigningen. Brangäne skyndar in och lägger drottningsmanteln öfver Isoldes skuldror. Under klingande fanfarer hälsar folket Cornwall.

Andra akten. Scenen visar oss en trädgård utanför Isoldes boning, vid hvars dörr en brinnande fackla är fäst. Det är sommarnatt. På afstånd hör man jägares horn med allt mer aflägsnade ljud. Brangäne, som med Isolde framträder i trädgården, söker intala

sin härskarinna att vara försiktig. Hon väntar nämligen Tristan. Isolde nedtager facklan och Tristan inträder, då Isolde störtar honom till mötes och mottages i hans armar. En stor kärleksscen mellan dem följer nu, hvilken plötsligen afbrytes genom ett skri af Brangäne och Kurwenals instörtande under utropet: »Rädda dig, Tristan». Marke har nämligen återvändt. Genom Melot hade den gamle kungen blifvit underrättad om Tristans och Isoldes kärleksförhållande. Marke låtsade sig då gå på jagt för att efter hastigt återvändande kunna öfverraska de båda älskande, Åtföljd af Melot inträder han i trädgården och förehåller Tristan i sorgset förebrående ton hans förräderi. Tristan finner nu endast i sin död försoning. Vänd till Isolde frågar han henne. »Hvart nu Tristans öde honom för, vill du Isolde honom följa?» Han vänder sig därpå till Melot och ber honom försvara sig. Då denne riktar ett kraftigt hugg mot honom, låter han sitt svärd falla och sjunker svårt sårad i Kurwenals armar.

Tredje akten. På Tristans borg Kareol. Den trogne tjänaren Kurwenal har fört sin sårade herre hem till hans borg. Här på borggården ligger den sårade hjälten, hvilande under ett lummigt träd. Vid hans hufvud sitter Kurwenal lyssnande på sin herres oroliga andetag. Den trogne tjänaren förstår att endast Isoldes närvaro kan rädda hans herre och har därför skickat till henne ett bud med bön att komma till hans borg. Utifrån höres en herde blåsa en vemodig melodi. Denne träder in och växlar några ord med Kurwenal, som frågar om han ej ser något skepp ute på hafvet. Han spejar utåt men kan ej upptäcka något. Tristan vaknar och därpå följer en längre scen mellan honom och Kurwenal. Mer än såren, plågar honom längtan efter Isolde och han tror att kraften af hans kärlek skall kunna draga henne till honom. Då Kurwenal förklarar att något skepp ej är synligt, stegras hans smärta, som når sin höjd i förbannelse öfver kärleksdrycken. Han sjunker ner på bädden, och då visar sig för honom en tröstande, härlig vision: Isolde på ett skepp som allt mer närmar sig.

Synen blir verklighet. Då en glad melodi från herden förkunnar att ett skepp nalkas, skyndar Kurwenal ut, förmanande Tristan att hålla sig i stillhet så att ej såren må gå upp. Men nu vill han dö, och dö i den högsta sällhet. Han rifver upp förbanden, och då Isolde ilar in, sjunker han döende i hennes armar, hviskande hennes namn.

Åter nalkas ett skepp Kareols strand. Det är kung Marke som kommer, för hvilken Brangäne yppat hemligheten med kärleksdrycken, och som nu skyndar öfver hafvet för att gifva sin brud åt Tristan. I sin förtviflan öfver dennes död vill Kurwenal hindra en hvar att nalkas, Melot faller för hans svärd men själf dödligt sårad utandas den trogne tjänaren sin sista suck vid sin herres lik. Under en gripande kärleks- och afskedshymn sjunker Isolde döende ned öfver Tristans lik. Djupt rörd sänker Marke sitt grånade hufvud i sorg öfver att han kommit för sent att förena de båda älskande i lifvet.

* * *

År 1854 omtalades först att Wagner var sysselsatt att skrifva »Tristan och Isolde». 1857 beslöt han, sedan utsikt ej fanns för att få »Ringen» uppförd, att komponera musiken till dramat, och i början af aug. 1859 var detta fullbordadt. »Tristan och Isolde» var antagen samma år till uppförande i Karlsruhe och Wien, men detta ägde ej rum. Först 1864 när Ludwig II af Bayern uppstigit på tronen och inbjudit Wagner till München, ljusnade utsikterna för honom, som bekant, och sedan på föranledning af Wagner hans lärjunge Hans von Bülow 1865 kallats till München, först i egenskap af hofpianist, sedan erhållande befattning af direktör för den kungliga musikskolan och kapellmästare vid hofteatern, kom »Tristan och Isolde» till uppförande där d. 10 juni 1865.

Detta musikdrama är det första hvari man finner Wagner tillämpa principen af »talsången» (det utvidgade recitativet) genomförd som man vet, i »Ringen» och »Parsifal», och ehuru ej i sin helhet byggdt på ledmotiv i orkestern finner man dock däri flere sådana, såsom kärleksdrycks-motivet, Tristan-motivet, dödsskuld-motivet etc.

Af musiken i »Tristan och Isolde» har på konserter härstädes, hufvudsakligen å operan, flere gånger blifvit utförda musikdramats «Förspel» och äfven »Isoldens Liebestod» i både i vokal och instrumental form.

Musikbref

Af *Anteros.*

Från Österrike.

30 sept. 1908.

Wagners »Siegfried». Mahlers VII symfoni.

Med sin förkärlek för operettens glada sångmö eger *Wien*, som redan länge satt en ära i att kultivera denna i åtminstone ett par af sina för öfrigt alltjemt, särskildt i jämförelse med Berlin, Paris och London just ej talrika teatrar* — antalet öfverstiger föga Stockholms, men också kunna desamma i allmänhet glädja sig åt stor frekvens trots de för det mesta synnerligen höga biljettprisen —, först efter tillkomsten af en »Volksoper» i den sedan 1898 existerande »Kaiserjubiläums-Stadttheater» tvenne verkliga operascener. En egendomlig koincidens fogade, att härom aftonen Carmen uppfördes såväl derstädes som å hofoperan, hvarest den speciellt för sitt rent naturalisitska spel utmärkte franske tenoristen *Charles Dalmorès* gasterade i don Josés parti, kvällen derpå både i den förra och i den egentligen för talpjeser afsedda Raimund-teatern Hoffmanns Erzählungen, äfven vorden ett wienarnes favoritstycke.*

Aftonens stora evenemang var emellertid reprisen af Siegfried i »Hofopernhaus,» hvarmed den nye direktören Felix von Weingartner, en första rangens kapacitet ej mindre i egenskap af kompositör än såsom dirigent, gjort till sin närmaste uppgift att fortsätta sin företrädares, *Gustav Mahlers*, återupptagande af »Nibelung-ringen» i en mera värdig tolkning än den, hvilken hittills här kommit denna till del. *Wagners* af ungdomsfrisk kraft och skönhet mest uppfylda musikdram representerades nu, anförd af sjelfva operachefens fascinerande taktpinne, utan minsta »strykning» och med noggrann efterföljd af Bayreuth-mästarens föreskrifter. Också förtjenade orkestern, om möjligt, mer än eljest sitt renommé såsom en af de allra bästa, någon lyrisk scen har att uppvisa.

Bland hufvudrollernas från förut välbekanta framställare, frk. *von Mildenburg*-Brünhilde samt herr *Weidemann*-»Der Wanderer» och *Breuer*-Mime, framstod den från Danmark bördige hjeltetenoren *Erik Schmedes*** i det beträffande både apparition, sång och spel lika kräfvande som tacksamma titelpartiet, der han ådagalägger ännu mera juvenil naivitet och »schwung» samt större välde öfver sin plastik än förr . . . det är hela tio år sedan, vi sågo honom på samma teater i samma partier; hans präktiga sång skulle kommit än bättre till sin rätt, derest ej aktionen i allmänhet förlagts väl mycket i scenens bakgrund. Reformerna vid förevarande nyinstudering sträckte sig ända till »Jung»-Siegfrieds beklädnad, i det denne direkt i naturens sköte uppammade yngling med bannlysande af alla trikoter*** uppenbarade sig just så, som

*) »Theater an der Wien» och »Carl-Theater», daterande sig från resp. åren 1801 och 1847 samt, ehuru privatsceener, begge på grund af nådigt privilegium prunkande med predikatet »kais. kön».

*) Jfr undertis sista korrespondens »Från Tyskland» i n:o 12 för i år af Sv. Musiktidn.

**) Sedan den berömde Wagner-tenoristen *Hermann Winkelmann* numera blott uppträder högst sällan i egenskap af »Ehrenmitglied», är denne jemte *Leo Slezak* den främste inom sitt fack vid hofoperan.

***) Ett experiment i samma riktning kommer att göras med teaterns nästa balettnyhet, *Aschenbrödel*, en transskription af sagan om Askungen, förlagd till våra dagars Wien, med »efterlemnad» musik af *Johann Strauss.*

Wagners älsklingsheros torde hägrat för hans fantasi.

De nya dekorationerna återgåfvo synnerligen lyckligt de Siegfriedska naturscenerierna, särskildt i andra akten, hvars urskogsinteriör med sina väldiga ormbunksgrupper verkade högst pittoreskt men kräfva mera ljus för att fullt göra sig gällande; framför allt rådde i klyftan vid Valkyriaklippans fot ett så djupt dunkel, att man knappast kunde urskilja de uppträdande. I sin helhet var emellertid »Siegfried»-reprisen af den beskaffenhet, att densamma af den fullsatta salongen mottogs med entusiastiska bifallsyttringar, enligt Wienersed upprepade efter representationens slut för de förnämsta artisterna, då de lemnade teatern.*

Från hofopera-institutionen må till sist en rätt karaktäristisk anekdot anföras. Dess nye styresman hade med anledning af det ofvan omnämnda franska gästspelet kommit på den något bizarra idén att fullständigt låta återgifva »Carmen» samt »Samson und Dalila» på originalspråket, ett infall, hvars realiserande var förenadt med ej så liten ansträngning, i synnerhet för körpersonalen. Med den för honom utmärkande förbindligheten gaf Weingartner varmt uttryck åt sitt höga välbehag med det af framgång krönta nit, hans sujetter härvidlag presterat. För yttermera visso gaf han order om, att formliga tacksamhetsskrifvelser skulle tillställas *samtliga* »Mitglieder». Hans befallning blef med äkta byråkratisk noggrannhet till den grad bokstafligt åtlydd, att jemväl balettens koryféer hugnades med ett dylikt erkännande. Effekten blef naturligtvis ock därefter.**)

* * *

Till en briljant »succès» gestaltade sig *Mahlers* senaste — sjunde — symfoni, nyligen exekverad i *Prag*-jubileumsutställningens »Tonhalle» under den ej mindre såsom operadirektör än konstnär så ombestridde komponistens egen, suggestiva ledning. Mest anslogo de båda på den titaniskt storslagna första afdelningen följande, af ett »scherzo» förbundna och »Nachtmusik» betitlade satserna, som med sin spöklikt hemska kolorit osökt föra tanken på de fantastiska alstren af en E. T. A. Hoffmanns penna eller en Callots pensel, mästerliga kabinettstycken af den mest svåra och raffinerade orkesterteknik, der alla möjliga instrument, inbegripet guitarr och mandolin, komma till användning. Af så väldiga dimensioner, att det upptager en konsertafton, afslutas det i hög grad originella verket, hvilket i likhet med Mahlers öfriga skapelser ej är fritt från brutala dissonanser och allt annat än öronsmekande melodier, med en oemotståndligt medryckande, af jublande lifsfröjd genomströmmad »rondo»-final.

Anteros.

*) Nyligen gick begeistringen för hr Slezak så långt, att en skara ungdomar spände hästarne från hans fiaker och i triumf drogo honom till hans bostad.

**) Beträffande »Hofopernhaus» lyriska primadonna *Selma Kurz* hänvisa vi till vår korrespondens i Sv. Musiktidn. 1907, n:o 14.

Musikpressen.

På Wilh. Hansens förlag, Köpenhamn, har utkommit:

för sång och piano:

Grieg, Edvard: *Efterladte Sange.* Häfte I och II.

På ett ställe i föregående nummer, nämligen i redogörelse för musiklifvet i Kristiania, ha vi omnämnt Griegs efterlämnade, der uppförda kompositioner, deribland de här ofvan oss af förläggaren tillsända sångerna. De som känna den norske tonsättarens stil, finner ock att dessa ofvannämnda sånger äro äkta barn af hans sångmö. De äro äfven i allmänhet rätt intressanta. Vi redogöra här nedan för de särskilda häftenas innehåll med angifvande af textförfattare och det för hvarje sång uppgifna tillkomst-året samt hvarje sångs tonomfång, inom klammer. Första häftet är till omfång 13 sidor, andra 17 sidor, nottryck. Som vanligt på danska musikalier är häftenas pris icke utsatt.

Häft I innehåll: 1 *Den blonde pige* (1867— diss—fiss) ord af Björnson; 2 *Dig elsker jeg* (1865— ciss—fiss) ord af Casalis; 3 *Taaren* (1865— c—d;) 4 *Soldaten* (1865— a—f) ord af H. C. Andersen; — Häft. II innehåll: 1 *Paa Hamars ruiner* (1888— b—g) ord af A. O. Vinje; 2. *Jeg elsket.* (1865— h—f) ord af Björnson (ur oratoriet »Fred»); 3. *Simpel Sang* (1889 — d—fiss) ord af Holger Drachmanu; 4 *Suk* (1873— c—e) ord af Björnson; 5 *Julens Vuggesang.* Den unge moder ved vuggen (1900— d—e); ord af Adolf Langsted; 6 *Der Jäger.* Jægeren, (1905— diss—e) ord af Wilhelm Schulz. Endast sistnämnda sång har dubbeltext, dansk och tysk. Blott n:r 1 och 4 i första, 3 och 6 i andra häftet hafva ett större omfång, 4—6 sidor.

Litteratur.

Ergo, Em: *Dans les Propylées de L'Instrumentation.* Pris Frcs 7,50.

Författaren till ofvanstående bok (om 270 sidd.) är »Professeur d'Harmonie, de Contrepoint et d'Instrumentation à l'Institut des Hautes Etudes Musicales d'Ixelles» (en förstad till Bruxelles). Detta lärda teoritiska arbete innehåller i texten en mängd tabeller och notillustrationer, beträffande de särskilda instrumentens tonomfång etc. — Början af förf:s företal till boken lyder sålunda: »Här öfverlemnas en bok, som söker bringa någon ordning i åskilliga grenar af en kunskap, i hvilken förut stor oreda herskat, oaktadt de framsteg, hvaraf man i vår tid så gerna berömmer sig. Jag har den svagheten att tro denna bok i allo motsvara de önskningsmål, som äro uttryckta i de 3 motton, som äro satta i början af detta företal: »Le rapport des quantités est le principe de toute chose» (Pythagore) — »Ein System von Gedanken muss allemal einen architektonischen Zusammanhang haben» (Schopenhauer) — »Le rhytme est le meilleur gardien des connaissances» (Principe du collège des Druides).

Beträffande bokens innehåll lemnar oss dess särskilda afdelningar eller kapitel den bästa upplysningen. De tre första handla om blåsinstrument, vidare följer redogörelse för träinstrument, stråkkvartetten, orgeln; äfven menniskorösten omnämnes och i ett »appendix» Herm Ritters »viola alta». Ett register afslutar boken.

De särskilda afdelningarnes innehåll följer här:

1:e *Partie.* — Les sons harmoniques, — chef de voûte des instruments de musique — considérés dans leurs rapports. — Utilisation des notions acquises au sujet des harmoniques. — La notation pour les instruments dits «transpositeurs.» — *Origine de ces modes de transposition.* — Du diapason (tonalité) de certains instruments. — Instruments à vent.

2:e *Partie.* — Instruments simples ou naturels (Le *cor* et la trompette). — Au sujet de certaines parties de trompettes chez Bach et Händel. — Les trombones à coulisse. — Coulisse, corps de rechange et pistons. — *Les trois procédés pour obtenir une succession d'intervalles de »demi-ton» — Tableau synthétique et compararitif (à différents points de vue) du trombone à coulisse (fa), du cor chromatique (fa) et des cors simples (de fa à si).*

3:e *Partie.* — Le mécanisme des pistons. — *Notions vagues des compositeurs au sujet de ce mécanisme.* — *Preuves convaincantes (tableaux) des défauts de justesse inhérents au système ordinaire des pistons.* — Instruments à pistons. — Système »ordinaire» et système »Sax». — Le cornet à piston. — Le cor chromatique. — La trompette chromatique. — Trompette chromatique ou cornet à pistons? — Instruments Wagnériens. — *Le problème de la trompette-basse et la modification du type originarie. L'irrégularité (!) de la loi physique des harmoniques selon Berlioz et Rich. Strauss.* — Le trombone soprano

et la trompette à coulisse. — Les bugles ou saxhorns. — Intonations trop profondes pour le tuba. — Transcription (*notation*) uniforme. — Les saxotrombas.

4:e *Partie.* — Les instruments à vent en bois. — La famille des flûtes. — La famille des hautbois. — La famille des bassons. — La famille des clarinettes (instruments quintoyant). — Les saxophones. — Les sarrusophones.

5:e *Partie.* — Le quatuor à cordes. — Le violon. — Le phénomène des harmoniques. — L'alto. — Le violoncelle. — La contrebasse.

6:e *Partie.* — L'orgue. — Les jeux de fond — Les jeux de mutation (»simples» et »composés»). — La base harmonique d'un orgue.

7:e *Partie.* — Les trois groupes de l'orchestre moderne. — L'orchestre dramatique. — Le *colorios instrumental* et la naissance de l'opéra romantique. — Danger résulté de la précieuse conquête de Weber. — La voix humaine. — La question controversée des »registres» de la voix humaine. Au sujet des abus modernes de la voix humaine. — La dénomination des octaves dans les divers pays.

Appendice. — Le quatuor à cordes du professeur Ritter et le *violon-ténor.* — Quelques notions sur certains instruments disparus.

På Abr. Lundquists förlag har utkommit:

Bergenson, Aron: *Musikens första grunder* (Minimikurs) jämte förklaring öfver de viktigaste musiktermerna. Pr. 1 kr.

Textbok till *sånglekar från Nääs*, enl. uppdrag utgifven af Otto Hellgren. Pr. 15 öre.

Den förstnämnda lilla boken (om 50 sidor) är utgifven af läraren i harmoni vid K. konservatoriet och är efter hans uppgift ämnad för skolor, särskildt musikskolor, och musikintresserade i allmänhet.

Den innehåller: Musikens element. Tonsystemet. Notskriften. Klaverna. Tonsteg. Skala. Transponerade tonarter. Väsentlig och tillfällig förteckning. Tonvärde. Takt. Förkortningar. Prydnadsnoter. Intervaller. Termförklaring.

Texthäftet till Sånglekar, af Hellgren, innehåller i litet fickformat 100 sådana delade i A. Egentliga lekar (1: för barn; 2: för ungdom); B. Folkvisedanser (N:o 95—100). Uppgift om melodierna till texterna finnas ej i häftet.

Från scenen och konsertsalen.

Kungl. teatern.

Okt. 15, 26. Wagner: *Lohengrin* (Lohengrinskammarsångaren: Peter Cornelius, 1:a gästupptr. — $^{15}/_{10}$ 200:de gången).
16. Wagner: *Rhenguldet* (Froh, Donner, Fafner: hrr O. Strandberg, F. Strömberg, Svedelius.)
17, 22, 25, 29. E. d'Albert: *Låglandet.*
18. Wagner: *Valkyrian* (Siegmund: hr Cornelius, gäst; Hunding: hr Svedelius).
19, 28. Wagner: *Sigfrid* (Sigfrid: hr Cornelius, gäst).
21, 30. Wagner: *Ragnarök* (Sigfrid: hr Cornelius, gäst).
23. Saint-Saëns: *Simson och Delila* (Simson: hr Cornelius, gäst; Delila: frk. Edström; en gammal hebré: hr Sjöberg).
31. Auber: *Den stumma från Portici* (Fenella: frk. Strandin, Elvira: fru Bartels; Masaniello: hr Rudolf Hoffman (1:a deb); Alfonso, Pietro, Lorenzo, Silva, Borella: hrr Lennartson, Wallgren, O. Strandberg, Oscár, Mandahl).

Oscarsteatern.

Okt. 15—26. J. Clerice: *Flickorna Jaekson.*
15. *Niniche* (matiné).
27—31. Leo Fall: *Dollarprinsessan*, operett i akter af M. Willner och Fritz Grünbaum (John Couder: hr Ringvall; Alice, hans dotter, frk. Grünberg, Dasy Grey, hans niéce: fru Meissner; Dick hans nevö: hr Schröder; Tom, hans bror: hr Lund; Olga Labinska: fr. Keyser; Fredy Wehrbourg, Friherre von Schlick: hrr Allum, Barcklind).

Vetenskapsakademien.

Okt. 17. Konsert af hr Carlo Erici. Bitr. pianist: frk. Aurora Molander.
20. Konsert af Musikaliska artisternas ring.

Musikal. akademien.

Okt. 17. Konsert af hr Ludvig Wüllner. Ackompanjatör: hr Coenraad van Bos.
22. Konsert af hr Alex. Heinemann. Ackompanjatris: fru Lina Coën.
28. Konsert af hr Sven Kellström och Alfred Roth.
30. Konsert af Modest Menzinsky. Ackompanjatris: frk. Emilie Ulfsax.

K. F. U. K.-salen.

Okt. 26. Aulin-kvartettens 1:a kammarmusikafton. 1. Haydn-Stråkkvartett, D-moll, op. 76; 2. Mozart: Sonat för violin och piano, n:o 15 B-dur; 3. Beethoven: Stråkkvartett, n:o 4, C-moll op. 18. Biträdande pianist: fr. Aurora Molander.

Operans förnämsta tilldragelse under senare hälften af oktober har varit den danske tenorens, kammarsångaren Peter Cornelius' första gästspel hos oss. Efter det beröm konstnären vunnit ej blott i hemlandet utan äfven i Bayreuth och London hade vi om honom stora förväntningar och dessa blefvo ej heller svikna, hvilket af kritiken allmänt erkänts. Hans stämma eger i förening betydande kraft och välljud, hvilket jemte högt utbildad sångkonst och ståtlig apparation gör hans framställningar till verkliga mönsterprestationer, om än det danska språket verkar mindre fördelaktigt. Gästspelet började med Lohengrin, och redan med denna roll presenterade han sig som förstklassig konstnär såväl genom ädelt, verksamt spel som genom sin vackra, uttrycksfulla sång. Ännu mera framträdde detta i de både vokalt och dramatiskt mycket fordrande »Ring»-partierna Sigmund i »Valkyrian» och Sigfrid i »Sigfrid» och »Ragnarök». Endast hr Menzinsky har i dessa visat sig här med honom jemförlig. Hr Cornelius skördade ock rikligt bifall af vår operapublik, som emellertid var märkvärdigt fåtalig de båda gånger han sjöng i »Sigfrid» likasom i »Ragnarök.» Är det månne musikdramernas längd, som afskräcker? Utom nämnda roller lät hr Cornelius äfven höra sig som Simson i »Simson och Delila», äfven då värd allt beröm. I denna opera hade hr Sjöberg öfvertagit den gamla hebréens roll efter hr Sellergren. Denne har ock i »Ringen» ersatts af hr Svedelius som Hunding och Fafner. Hr Strömberg har som Donner och hr O. Strandberg som Froh haft för dessa nya partier i »Rhenguldet». — Den nya rollbesättningen i »Låglandet» ha vi ännu ej, till följd af samtidigt inträffade konserter, kunnat få tillfälle att yttra oss om. Reprisen af »Den stumma» hade lockat talrik publik till k. teatern och den gamla populära operan med sina välkända melodier tycks fortfarande slå an, om än utförandet nu var något matt. Uvertyren framkallade, som vanligt rikt bifall men har gifvits bättre förr, då man ej lät stränginstrumenten så öfverröstas af messingen som nu var fallet. Såsom Masaniello debuterade för första gången den danske tenoren Hoffmann. Hans röst är mera hög bariton än tenor, och den tarfvar nog ännu mera utbildning för att hvad renhet och nyansering beträffar göra sig fullt gällande. Kommande debuter skola visa om hr Hoffmann kan blifva en ackvisition för vår opera som förmår ersätta herr Menzinsky. Fru Bartels som prinsessan har sin styrka mer i koloraturen än stämmans fyllighet. Hr Wallgren hade fått Pietro på sin lott, en roll som lämpar sig mindre väl för hans naturel. Operans första scen, hvari Alfonso för Lorenzo yttrar samvetskval öfver hans brott mot Fenella, var äfven nu utesluten. Denna hade, som förr, en god representant i frk. Strandin. Fonddekorationen i första akten, med Don Juans slott — i Neapel, synes mindre lyckad; likaså Vesuvius i den sista. Vulkanen bör visa sig ry-

kande, och eruptionens framställning, nu liknande små lågor flammande i ett lampglas, är ganska tarflig.

»Dollarprinsessan» har lockat fullt hus på Oscarsteatern hittills. Musiken har större förtjenster än sjelfva handlingen och understödjes af god instrumentation. Det är i synnerhet en duett i operetten mellan favoritpersonerna fru Meissner och Barcklind, som gör publiken yr af förtjusning och framkallar flera bisseringar. Fröken Grünberg sjunger sitt parti berömligt och hr Ringvall gör en rolig figur af dollarkungen. Närmare ha vi ej tillfälle att nu yttra oss om pjesen.

Då »Lohengrin» med hr Cornelius uppfördes på operan samma afton som hr Carlo Erici gaf konsert, kunde vi ej bevista denna. Vi ha emellertid hört att sångaren genom smakfullt föredrag vann åhörarnes bifall, liksom för sju år sedan, då han med sitt rätta namn Fürstenberg konserterade här senast. Franz Wüllner med sin utmärkta ackompanjatör, Coenraad van Bos, har på fem konserter för fullsatt salong i Musikal. akademien denna höst likasom den föregående hänfört sin publik genom sin utmärkta föredragskonst. I honom hade hr Heinemann på sina tre konserter en svår rival, ehuru äfven han af mindre talrik publik skördade rikt bifall. Hans senaste konsert var särskildt intressant genom utförandet af de gamla balladerna af Zumsteeg (1760—1802) Zelter (1758—1832) och Klein (1793—1832) hvars »Erlkönig» man fick höra jemte Schuberts.

Aulin-kvartettens 1:a soarè egde rum i K. F. U. K:s nya lokal, som visade sig god i akustikt hänseende. En ny god kraft hade tillkommit med altviolisten F. Larsén (broder till operasångerskan). Jemte de härliga stråkkvartetterna af Haydn och Beethoven utförde hr Aulin och pianisten frk. Molander (syster till sekundviolinisten) en intressant Mozart-sonat. Programmet är ofvan specificeradt. Soarègifvarne kunde fägna sig åt fullsatt salong och välförtjent bifall. Ett obehag med lokalen är en trång af- och påklädningstambur för ytterkläderna. Ett bibelspråk på salens långvägg tycks visa att denna ursprungligen varit afsedd endast för K. F. U. K:s sammankomster. — Våra svenska musikartister violinisten Sven Kjellström (bosatt i Paris) och Alfred Roth (bosatt i London) ha nu, likasom för två år sedan på besök i hemlandet, konserterat i Musikal. akademien. Herr Kjellström har en vacker, ehuru i ensemblen litet för svag ton i sin violin och spelar med smak samt artistisk färdighet. Hr Roth ådagalade goda egenskaper som pianist, såväl i den konserten inledande Beethoven-sonaten för violin och piano, som slutnumret, en för oss ny, delvis rätt underhållande, sonat för samma instrument af Walford Davies (antagl. engelsman) och solonumren, Gavotte af Gluck-Brahms, Berceuse och Gess dur-etyd af Chopin. Hr Kjellström spelade derjemte Sarabande et Tambourin af Leclair, Schumanns »Abendlied» samt Scherzo och Tarantella af Wieniawski. De båda konsertgifvarne hyllades hjärtligt af talrik publik.

Hr Menzinskys afskedskonsert bevistades af konungen och hertigparet af Vestergötland samt fulltalig publik, hvilken på det mest hjärtliga och entusiastiska sätt visade sina sympatier för sångaren. Sällan har ett så intensivt bifall ägnats en konsertgifvare som nu efter hvarje hans framträdande Det lät som en demonstration emot hans skilsmässa från oss, synnerligen efter hans »Farväl» ur Verdis »Otello». Ovationerna stegrades vid konsertens slut, då han hyllades med blomsterlyra, lagerkrans, och talrika buketter, och som extranummer sjöng han den lilla vackra sången »Tonerna» af C. L. Sjöberg, m. m. Bland större nummer upptog hans program för öfrigt: »Gralerzählung» ur »Lohengrin», Walthers Preislied ur »Mästersångarne», smidessången ur »Sigfrid» och Schumanns »Hidalgo». Vidare sjöng han tyska sånger af Brahms, R. Strauss, Sjögren, Liszt, Schumann, och med svensk text, »Svarta rosor» af Sibelius och »Tonerna». Äfven »Otello»-numret sjöngs på svenska. — I en följande konsertrevy skola vi närmare omnämna några program från de omtalade konserterna.

Musiknotiser från hufvudstaden och landsorten.

Kungl. teatern. Wagners »Lohengrin» upplefde den 15 okt. sin 200:de föreställning» här med Peter Cornelius som gäst i titelrollen, fru Schjerven som Elsa, fru Claussen som Ortrud och hrr Sjöberg, Forsell samt Oscár i de öfriga hufvudrollerna: kung Henrik, Telramund och härroparen. »Lohengrin», öfversatt af Frans Hedberg, uppfördes å kgl. operan första gången i början af 1874 med följande rollbesättning: Elsa; fru Stenhammar; Ortrud: frk. Saxenberg; Lohengrin: hr Arnoldson; kung Henrik: hr Håkansson; Telramund: hr Arlberg; Härroparen: hr Ohlsson. Året därpå finna vi hr Lundvik i konnngens parti, för hvilket han som verklig bassångare lämpade sig bättre än företrädaren. Operan gafs för 50:de gången 1885 i okt. då frkn. Ek och Wellander utförde Elsas och Ortruds partier; hrr Ödmann, H. Strömberg Lundquist och Forsten resp. Lohengrins, konungens, Telramunds och Härroparens.

Aubers »Den stumma från Portici», hvilken opera, som nyligen nämnts, senast gafs här 1902 med hr Olof Lemon som gäst i Masaniellos parti, gafs året förut d. 1 febr. med hr Georg Anthes i detsamma. Denna opera, det första stora operaverk af Auber, med text af Scribe och Germain Delavigne, upplefde sin premiär i Paris 1828. På Stockholms-operan gick den första gången öfver scenen d. 19 mars 1836, i öfversättning af Bernh. Crusell och med balett af A. Selinder, samt upplefde d. 9 mars 1860 sin 100:de föreställning. Vid hr Anthes' gästspel för sju år sedan var operans rollbesättning följande: Fenella: frk. Strandin; Elvira: fru Östberg; Alfonso, Pietro, Borella, Lorenzo, Silva; hrr Nyblom, Sellergren, Söderman, Malmsjö, Mandahl.

Musikaliska akademien hade d. 29 okt. sitt vanliga månadssammanträde. Vid detta tillerkändes innehafveran af Jenny Linds stipendium, pianisten Uno Sundelin, att äfven nästa år få inneha samma stipendium.

Till akademiens bibliotek hade skänkts en del gåfvor från fröken Tyra Bergman, fru Emilie Cramér, fru Gerda Klemming, hrr G. Hallstein, W. Th. Söderberg, Fr. J. Huss, d:r Fredrik Klason, förlagsfirman H. Aschehoug & komp. och Abr. Lundquists hofmusikhandel samt af en storartad samling musikaler från hr Pontus Palmén i Borås.

Konsertföreningen ger under säsongen 1908—1909 fyra abonnemangskonserter.

De nyheter som under säsongen komma att uppföras äro bl. a. Symfoni af Borodin, Pianokonsert af Dohnányi, Pianokonsert och Midvinterfantasi af Stenhammar. Som solister medverka sångerskan frk. Ellen Beck, Ernst Dohányi, Wilh. Stenhammar och Henri Marteau.

Folkkonsertförbundets serier i Folkets hus teater togo sin början d. 16 okt. Programmet upptog efter inledningsord af dr Karl Valentin sånger af A. F. Lindblad, E. G. Geijer, Aug. Söderman, L. Norman, E. Sjögren och K. Valentin, hvarjämte hr Hugo Duhs reciterade Frödingsdikter och sjöng Frödings-visor. Dr Valentin och dir. Wiklund ackompanjerade.

Stipendier för svenska tonsättare. Ansökan om erhållande af stipendium under 1909 från det å Musikaliska akademiens stat uppförda reseservationsanslag — äfvenså om ansökan om förlängning af sådant stipendium — ställes till regeringen och inlämnas till Musikaliska akademien före nästinstundande december månads slut. Se närmare annonsen å sista sidan.

Musikaliska artisternas ring är namnet på ett nybildadt konsertföretag af mera kända yngre förmågor med uppgift att bjuda på musikpresta-

tioner af högre ordning än de vanliga populära konserternas. Bland dessa kunna dock ej räknas Arbetarinstitutets under Tor Aulins och andra som stå under dr Valentins ledning. Första konserten ägde rum d. 20 okt. i Vetenskapsakademiens hörsal och omnämnes på ett annat ställe i dagens nummer.

Signe Rappe, vår svenska sångerska, som skördat så stora framgångar på operan i Mannheim under ett par års anställning vid denna och äfven å K. operan i Berlin som Salome samt annorstädes i Tyskland, tillhör nu, som vi nämnt operan i Wien. Hennes första uppträdande å denna stora scen egde rum för en månad sedan med utförande af Elsa i »Lohengrin». En korrespondent till tyska musiktidningen »Die Signale» yttrar sig om detta uppträdande sålunda: »I »Lohengrin» lärde man känna en ovanligt sympatisk sångerska, Signe von Rappe. Hon kom från hofteatern i Mannheim, der hon första gången beträdde scenen. Direktör von Weingartner vid Kejs. operan i Wien hörde henne i våras och engagerade henne utan föregående gästspel. Fröken von Rappe, dotter af svenska krigsministern, förfogar öfver en mjuk och böjlig hög sopran af ungdomligt behag. Sannolikt såsom ovan vid den stora lokalen, utvecklade hon ej fullt tillräcklig tonstyrka. Angenämt intryck gjorde hennes utomordentliga sångkultur och hennes behagliga rörelser.» Ett telegram hit efter det första uppträdandet inför Wien-publiken meddelade att hon blef ytterst vänligt mottagen af denna.

Sigrid Arnoldson på Amerikaturné. Enligt Newyork Sun kommer Sigrid Arnoldson att under instundande säsong vara bunden vid Metropolitan Opera House i Newyork. Hon har icke besökt Amerika sedan 1894. Efter säsongen i Newyork och Chicago ämnar hon företa en svensk-amerikansk turné.

Texten till de senaste Operanyheterna, »Madame Butterfly» och »Tiefland», ha samtidigt med deras första uppförande utgifvits af Abr. Lundquists hofmusikhandel. Öfversättningarna ha i fråga om båda operorna verkställts af operasångaren Sven Nyblom.

Upsala. Gustaf II Adolfs minne kommer i år att här firas på ett sätt som väcker stort intresse Den 6 nov. på aftonen utföres nämligen i universitetets aula »Gustaf Adolf-spel» samt dramatiskt framförande af Max Bruchs bekanta musik till scener ur Gustaf Adolfs lif (op. 73) komp. 1898. Det är akademiens director musices dr Ivar Hedenblad som är upphofsman och själen i företaget, som står under ledning af en kommitté, och till hvars omkostnader medel erhållits af kanslersembetet, »Allmänna sångens» fond och en garantiförening. Spelen äro planerade för en tid af tre år. Medverkande, sångare och orkester, utgöra 135 personer. Herr John Forsell kommer denna gång att utföra Gustaf Adolfs parti, fru Davida Afzelius-Bohlin sjunger pagen Leubelfings och hr Nils Fahlman hertig Bernhards af Sachsen-Weimar.

Norrköping. Ernst Högmans dramatiska dikt »Frithiof och Ingeborg» utfördes här på teatern d. 23 oktober. Melodramer och sånger i stycket samt introduktion och musik till akterna äro komponerade af hr Ruben Liljefors. Stycket vann stort bifall och författaren äfvensom tonsättaren och de medverkande blefvo varmt hyllade af publiken. Stycket kommer, enligt kontrakt med hr Ranft om uppföranderätt i Stockholm, antagligen att gå öfver scenen i år på Svenska teatern.

Från andra land.

Sarasates testamente har nyligen öppnats. Den berömda violinisten har däri gjort många och betydande donationer. Bl. a. får konservatoriet i Paris en dyrbar Stradivarius och 20,000 pesetas för grundandet af ett årligt återkommande pris i violinspelning samt föreningen för ålderstigna musici 10,000 pesetas etc.

Richard Strauss' nyaste operaverk »Elektra» skall i december eller januari ha sin premiär på hofoperan i Dresden.

Edouard Fétis, den 97-årige sonen till François Joseph Fétis, den bekante författaren till ett musiklexikon i 8 band, säges äfven under denna säsong komma att sköta operakritiken i tidningen »Independance».

Dödsfall.

Chueca, Federico, en mycket fruktsam operett-komponist, afled under sommaren i Madrid. Han har fått benämningen »Spaniens Offenbach» och var mycket populär i den spanska hufvudstaden.

Kretschmer, Edmund, professor, organist och komponist, f. 31 aug. 1830 i Ostritz (Oberlausitz) afled under början af sept. i Dresden. Han var sedan 1863 hoforganist vid katolska hofkyrkan, utnämndes 1892 till professor, 1894 till Kgl. kapellmästare och 1900 till hofråd. Han har grundat »Ceciliaföreningen» i Dresden och varit ledare i många år af »Lehrergesangverein» derstädes (till 1893). Hans andliga kompositioner äro mycket talrika. Vid en sångarfest i Dresden 1865 vann han sin första stora framgång som komponist med det prisbelönta verket »Geisterschlacht» för manskör och orkester. En hans «Messa» blef också prisbelönt i Brüssel vid en internationel täflan. På operans område har han förnämligast gjort sig berömd genom »Die Folkunger» (Dresden 1874); andra operor af honom äro »Heinrich der Löwe» (Leipzig 1877; text af honom sjelf), speloperan »Der Flüchting» (1881) och »Schön Rohtraut» romantisk opera (1887). Vidare har han skrifvit för kör och orkester »Festgesang», »Sieg im Gesang», »Musikalische Dorfgeschichten» för orkester, orkestersviter, kammarmusik, körer och sånger.

Mason, William, ansedd amerikansk pianist, f. 24 jan. 1829 i Boston, afled under sommaren i Newyork, der han länge verkat äfven som lärare. Han studerade 1849—54 i Leipzig under Richter, Moritz Hauptmann och Moscheles, i Prag under Alex. Dreyschock och kom 1853 till Liszt i Weimar. I Amerika har han verkat mycket för den tyska musikens framgång. Han har utgifvit pianokompositioner och en pianoskola.

Müller-Hartung, Karl, professor, komponist, f. 19 maj 1834 i Stadtsulza (Thüringen) † 18 juni i Charlottenburg (Berlin) Lärjunge af Kühmstedt i Eisenach blef han efter honom musikdirektör och lärare vid seminariet derstädes, kom 1865 till Weimar, der han blef kyrkomusikdirektör och 1869 operakapellmästare samt 1872 grundare af och ledare för storhertigliga orkester- och musikskolan. Bland hans kompositioner framstå särskildt orgelsonater. Han har vidare skrifvit Psalmer, Körer samt en Harmonilära. (1879).

Varney, Louis, operettkompositör, f. 1850 i Paris, afled derstädes i slutet af sommaren. Varney var lärjunge till sin far, äfven bekant som komponist till operetter och revolutionssången »Mourrir pour la patrie» (1848) Louis Varney har skrifvit omkr. 30 operetter. Den mest bekanta af dem är »Musketörerna i klostret» (1880), flere gånger uppförd i Stockholm (1881 på Mindre teatern, senast på Vasateatern 1903). Af andra hans operetter må nämnas »Riquet à la houppe» (1889), »La falote» (1896), »Les demoiselles de St. Grien» (1897), »Les petites Barnett» (1898) »Les petits brébis.» (»De små lammen», Södra teatern 1897) samt, antagligen bland hans sista, »d'Artagnan», operett i 3 akter, som gafs här 1905 på Östermalmsteatern. Han har äfven komponerat en balett »La princesse Idéa (1895).

Stipendier för Svenska tonsättare.

Ansökning om erhållande af stipendium från det å Kungl. Musikaliska Akademiens stat uppförda reservationsanslag äfvensom angående förlängning af sådant stipendium ställes till Kungl. Maj:t och inlämnas till Akademien före nästinstundande December månads utgång.

Stipendium utgår med minst 1,000 och högst 2,000 kronor om året.

Vill sökanden använda stipendiet till utrikes studieresa, bör ansökningen innehålla uppgift å ändamålet med resan, den tid sökanden anser därtill nödig och de orter han under samma resa ämnar besöka.

Ansökningen skall vara åtföljd af:

1:o prestbetyg;

2:o utaf sökanden självständigt utförda tonsättningar.

I öfrigt hänvisas till Kungl. Brefvet den 2 Februari 1894, hvilket finnes tillgänligt hos Akademiens Sekreterare.

Stockholm den 24 Oktober 1908.

Å Kungl. Musikaliska Akademiens vägnar:

KARL SILVERSTOLPE.

Karl Valentin.

J. G. Malmsjö
PIANINON
FLYGLAR
Göteborg.

Å **Expeditionen** och i **musikhandeln** finnes att tillgå

Schumann-Album

med porträtt af

Robert Schumann.

Pris kr. 1: 25.

Pianostycken: ***Inträde i skogen*** — ***Jägaren på lur*** — ***Fughetta*** — ***Småstycke*** — ***Fantasi-Dans*** samt sång: ***Folkvisa*** med svensk och tysk text.

PIANOMAGASIN.

Svenska Pianinos: Största lager från J. G. Malmsjö, Kungl. Hofleverantör, S. Andersson, Bergqvist & Nilsson, I. P. Löfberg & C:o, Stavenow & C:o m. fl.

Utländska Pianinos: från G. Schwechten, Steinweg Nachf. och Uebel & Lechleiter.

Flyglar: från J. G. Malmsjö, Steinweg Nachf. m. fl. — **Orglar:** från Mason & Hamlins världsberömda firma.

Begagnade instrument tagas i utbyte.

Gust. Petterson & C:o,
13 Malmskilnadsgatan 13, Stockholm.

PIANOLEKTIONER

efter bästa metod, ledande till god teknisk och verkligt musikalisk utbildning, meddelas af undertecknad till moderat pris. Anmälan kan äfven ske skriftligen. Mottagning kl. 9—10 f. m. och 3—4 e. m. Tel. Brunkeberg 14 97.

Kammakaregatan 6, I tr. öfv. gården.

Frans J. Huss.

OBS.! Äldre årgångar

af denna tidning, med eller utan musikbilaga, erhållas till nedsatt pris endast kontant å expeditionen.

Tonminnen.

Melodiska Pianostycken.

Jubelpolonäs, Canzonetta, Gamla tider, Valse mignonne, God natt! af *Frans J. Huss.* Pris 1 kr.

Säljes och rekvireras hos *Svensk Musiktidnings Expedition, Kammakaregatan 6.*

Pristäflan.

Sällskapet för Svenska Kvartettsångens befrämjande

inbjuder svenska tonsättare till täflan om pris för flerstämmiga kompositioner för mansröster.

Kompositionerna skola vara skrifna till svensk text efter fritt val utan ackompagnement, förbehållande sig sällskapet ägande- och förlagsrätt till de arbeten, som blifva prisbelönade. Täflingsprisen äro tre å respektive 1,000, 500 och 200 kronor. Icke prisbelönad, men lämplig komposition kan efter öfverenskommelse inköpas, hvarvid rätt att bryta medföljande namnsedel förbehålles.

Prisdomare äro Herrar Byråchefen P. G. Södermark, Musikdirektören Aug. Körling och universitetskapellmästaren Alfred Berg.

Kompositionerna skola insändas senast till den 1 dec. 1908 under adress Carl Johnn's musikhandel, Järntorget 78, Stockholm St., och skola desamma vara försedda med tydligt skrifvet motto, däraf afskrift skall finnas å ett medföljande, förseglad kuvert, innehållande kompositörens namn och fullständiga adress.

Stockholm i juni 1908.

STYRELSEN.

(S. T. A. 214426).

Obs.! Värdefull musik!

För piano, två händer.

SCHERZO

af **Emil Sjögren**

tillegnadt fru *Valfrid B:xson Lind.*

Pris 1 kr.

SVENSK MUSIKTIDNINGS EXP.

Svensk Musiktidning.

Nordiskt Musikblad. — 28:de årg., — för hvarje musikaliskt hem —

utgifves 1908 efter samma plan som förut, innehållande ***populär läsning i Musikaliska ämnen, porträtter*** *med* ***biografier*** *etc. Tidningen utkommer två gånger i månaden (utom juli—aug.). Pris* ***5 kronor*** *pr år, lösnummer 25 öre. Prenumeration sker här å* ***Expeditionen, Kammakaregatan 6, 1 tr. öfv. gården,*** *i* ***bok- och musikhandeln,*** *å posten och tidningskontor. I* ***landsorten*** *bäst å* ***posten.***

Obs.! *Nyttan af en musiktidning för musikbildningen i hemmet torde ej kunna bestridas. Framför dagliga tidningar eger en sådan fördelen att den förvaras och bildar, så att säga, en musikhistorisk uppslagsbok. Rätta platsen för utgifvandet af en musiktidning är hufvudstaden, där musiklifvet är högst och rikast utveckladt. Svensk musiktidning meddelar ock en kontinuerlig redogörelse för musiklifvet i vår hufvudstad, i landsorten samt i Finlands, Norges och Danmarks hufvudstäder etc., biografier med fina porträtt, instruktiva artiklar, följetonger m. m.*

INNEHÅLL.

Modest Menzinsky (med porträtt). — Om textinnehållet i Rich. Wagners musikdrama »Tristan och Isolde». — Musikbref af Anteros. Från Österrike. Wagners »Siegfried». Mahlers VII symfoni. — Musikpressen. — Litteratur. — Från scenen och konsertsalen. — Musiknotiser från hufvudstaden och landsorten, samt från andra land. — Dödsfall. — Annonser.

Tryckeriaktiebolaget Skandia, Stockholm 1908.